

ORSZÁGOS TELEPÜLÉSI CSAPADÉKVÍZ-GAZDÁLKODÁSI KONFERENCIA

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

VÍZTUDOMÁNYI KAR

BAJA, 2017. NOVEMBER 14 – 15.

Preambulum

A víz életünknek olyan, alapfeltétele, amelynek megfelelő mennyiségben és minőségben való megőrzése nélkül az ENSZ 2015-ben elfogadott Fenntartható Fejlődési Céljainak (SDG) végrehajtása 2030-ig nem biztosítható. A víz összeköti a fenntartható fejlődés céljait és egyben végrehajtásuk sikerének alapját képezi. 2013-ban az országgyűlés 2024-ig tartó időtávban elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiát (NFFS). Az NFFS a négy nemzeti erőforráshoz – emberi, társadalmi, természeti, és gazdasági – kapcsolódóan 34 stratégiai célt és 77 teendőt határoz meg. Az NFFS végrehajtásáról szóló első előrehaladási jelentés megerősítette, hogy a talaj mellett a víz hazánk legfontosabb nemzetgazdasági értéke. A globális és a hazai célok eléréséhez elengedhetetlen a hazánk fenntartható fejlődését meghatározó két cél- és feladatrendszer végrehajtásának összehangolása és együttes kezelése. Magyarországon az átfogó vízgazdálkodási célokat a Kvassay Jenő Terv, a Nemzeti Vízstratégia tartalmazza. A beavatkozási igények között kiemelten szerepel a települési csapadékvíz-gazdálkodás, melyre vonatkozó szakpolitikai háttéranyag a helyzetelemzést, a célok eléréséhez szükséges problématerületek beazonosítását és a feladatok irányát tartalmazza. Az NFFS és a Vízstratégia megvalósításának elősegítésére került sor az országos települési csapadékvíz-gazdálkodási konferenciára Baján 2017 novemberében. A plenáris és az öt szekcióban folyó munka eredményeként a 400 (2 nap) résztvevő az alább részletezett ajánlásokat fogalmazta meg az illetékes kormányzati szervek, a helyi önkormányzatok és a civil társadalom számára.

A KONFERENCIA AJÁNLÁSAI

1. A fenntartható települési vízgazdálkodás érdekében alapvető cél kell, legyen a vízkészletekkel való tényleges stratégiai gazdálkodás (vízvizsztatás, víztározás, vízhasznosítás) az állami és az önkormányzati területeken egyaránt.
2. Az optimális települési csapadékvíz-gazdálkodás megvalósításához a felszíni lefolyás csökkentése és vízvizsztatás szükséges. Ennek főbb módzatai az elvezető rendszerek (csövek/árkok) kapacitásának, a vízgyűjtő szintű beavatkozások lehetőségeinek (érdesség, lefolyás-lassítás) és a helyi tározás és beszívargás lehetőségeinek, valamint a felszínalatti vízkészletek mesterséges utánpótlásának vizsgálata. Szükséges a „zöld” és „szürke” megoldások együttes alkalmazása (vizsztatás, késleltetés), az illegális csapadékvíz bevezetés a visszaszorítása, egzaktsági szabályozások kidolgozása és alkalmazása az üzemeltetéssel kapcsolatosan. Elengedhetetlen a különböző szaktervezők közötti folyamatos kapcsolattartás, a szakági tervek integrálása.
3. A javított víziközmű rendszerek kiépítéséhez szükséges pályázati forrásoknak lehetővé kell tenniük olyan intézkedési tervek létrehozását, amelyek a hidrológiai és hidraulikai modellezés alapján, a szimulációs modellek eredményeinek legmesszemenőbb figyelembevételével készülnek. A modellezés és az intézkedési terv elkészítésének előfeltétele a digitális közműnyilvántartás fejlesztése. A forrásoknak lehetővé kell tenniük az ehhez szükséges hosszú idejű felmérést, a beruházás előkészítést és adatgyűjtést a modellszámítások hitelesítéséhez, miközben a hatékony információcsere a tervezők és az üzemeltetők közt biztosított kell, hogy legyen.
4. Múlhatatlanul szükséges ezért az információk és adatok nyílt hozzáférésű megosztása, azok intézmények közötti szabadon áramlásának elősegítése, különös tekintettel azokra az adatokra, melyek gyűjtése, előállítása közpénzekből történik. Elfogadhatatlan a „köz kockázatát” csökkentő, ill. jólétét növelő közpénzekből előállított közadatokkal való kereskedés. Amit költségvetési forrásból adatként állítanak elő, azt közcélú hasznosítás felhasználásra térítésmentesen hozzáférhetővé kell tenni. Ez nem csak a feldolgozott, hanem a nyers adatokra is érvényes. A települési csapadékvíz-gazdálkodási kérdések megoldásához egy szabadon hozzáférhető adatbázis létrehozása szükséges. Javasoljuk, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem a „köz javát” szolgáló interdiszciplináris adatbázist alakítsa ki. A környezeti és társadalmi adatokat tartalmazó adatbázis, mint „eszköztár”, tartalmazza a csapadékvíz-gazdálkodás problémakörében alkalmazható új megoldási lehetőségeket, valamint a releváns tudományos kutatások eredményeit is, részint a vonatkozó adatok és módszerek, továbbá a publikációk nyílt közzétételével.
5. A települési vízgazdálkodás hidrológiai folyamatait tekintve az extrém események visszatérési idejének csökkenése, ugyanakkor a szélsőséges események

mértékének növekedése figyelhető meg. A hidrológiai körfolyamat felgyorsulása a klímaváltozás és egyéb globális változások következménye, s mint ilyen nem ismer sem ország-, sem településhatárokat. A tervezési alapelveként évtizedeken át elfogadott mértékadó stacionaritás feltétele már nem igazolható. A csapadék maximum függvények elavultak. Indokolt ezért a belterületi monitoring hálózat (ideértve új technológiai eszközök, mint pl. radar, lézer scanner igénybevétele is) és adatbázis fejlesztése, új méretezési rendszerek kidolgozása, és – a jelenségek „nemstacionaritását” figyelembe vevő - új mértékadó paraméterek megadása vízgyűjtőnként. Szükséges a mérőeszközök fejlesztése is, a meglévő évtizedek óta működő monitoring rendszerek további fenntartása, az ezekhez kapcsolódó mérési adatok, valamint kutatási eredmények a vízgazdálkodás minél szélesebb területén történő érdembeli felhasználása. Az extrém csapadék intenzitások észlelhetőségének érdekében sűrű, kifejezetten zivatarmérő hálózat kialakítása, valamint multiszenzoros észlelés alkalmazása (földi és távérzékelés kombinálása) indokolt. Fontos és kiemelt cél a jelenlegi csapadék mérőhálózat felülvizsgálata, új és elegendő sűrűségű rendszer létrehozása és üzemeltetése, valamint a keletkezett adatok jó nyilvántartása.

6. A nemzeti téradat-infrastruktúrát és a települési vízgazdálkodást szabványos és transzparens adatállományba szükséges integrálni. A fenntartható települési vízgazdálkodásban kifejezetten a természet-közeli megoldásokra célszerű törekednünk. Össze kell gyűjteni és elérhetővé kell tenni a már meglévő, jó települési csapadékvíz-gazdálkodási gyakorlati példákat. Fel kell gyorsítani az iskolarendszerű és a felnőtt vízgazdálkodási képzés különböző oktatási programjait, a csapadékvíz-gazdálkodással érintett személyek (ideértve az önkormányzatokat is) továbbképzésről gondoskodni kell.
7. A különböző forrásokból megvalósuló infrastruktúra-fejlesztések között összhangot kell teremteni a pályázati kiírás, a tervezés, az egyidejű megvalósíthatóság és a finanszírozás tekintetében. A központi pályázati források meghatározó szerepet töltenek be a helyi vízviszonyokat meghatározó tényezők alakulásában. A pályázati források kiírásakor minden esetben vizsgálni kell, hogy azok milyen hatással lehetnek a települési vízgazdálkodásra akkor is, ha a pályázati forrásbiztosításának kifejezetten más a célja, de hatása van a települési vízgazdálkodásra. A pályázati feltételeket továbbá úgy kell meghatározni, hogy a pályázati forrásfelhasználás következményeként ne romoljon a települési vízgazdálkodás feltételrendszere és annak hatékonysága.
8. Ki kell dolgozni a települési csapadékvíz-gazdálkodás gazdasági elemzésének módszertanát, figyelembe véve a kialakítandó zöld infrastruktúrák üzemeltetési költségeit is. Az egyes műszaki megoldások a rendszer szintű elemzéseken alapuló prioritások alapján szülessenek meg. A már megvalósult hazai csapadékvíz-gazdálkodási megoldások megismerését széles körűen lehetővé kell tenni.

9. Az európai uniós szabványok, előírások magyar nyelvre történő fordítását, azoknak a hazai viszonyokhoz illeszkedő kiegészítését haladéktalanul el kell végezni beépítve azokat a különböző szintű települési és területrendezési szabályozás és tervezés előírásaiba.
10. A konferencia ismét rávilágított az integrált vízgazdálkodás fontosságára és mielőbbi megteremtésének szükségességére - az adatoktól kezdve az intézmények működéséig. A vízzel kapcsolatos állami feladatokat ellátó intézményrendszer sajnálatosan széttagolt és ellentmondásban van a korszerű integrált vízgazdálkodás alapelveivel. Ma már világosan látszik, hogy a hidrológiai körfolyamat tetszőleges helyen való szétvágása sérti az integritás elvét és nem szolgálja a hatékony vízgazdálkodás igényeit.

A konferencia résztvevő köszönetüket fejezték ki a Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem Víz tudományi Karának a szakmai találkozó magas színvonalú és sikeres megrendezéséért, egyben javasolják, hogy a Kar jövőben is törekedjék hasonló rendezvények megtartására a vízgazdálkodás különböző területeiről, különös tekintettel a fenntarthatóságra, ill. az SDG célrendszerre és a Nemzeti Vízstratégiára.

